

Gemeente van Christus,

“Geef ons een teken uit de hemel”, vragen de farizeeën en sadduceeën aan Jezus.

Wat stel je je daarbij voor? En waarom vragen ze om zo’n teken?

Jezus moet iets boven-natuurlijks doen. Iets buiten-gewoons. En als hij dat kan, dan zou dat een soort legitimatie zijn. Een bewijs dat hij namens God spreekt en handelt. Zo hopen deze kenners van de Heilige Schrift en hoeders van de traditie zekerheid te verkrijgen over deze jonge rabbi. Nou ja, eerlijk gezegd hopen ze dat hij dat níet kan. Omdat ze hem dan ontmaskerd zullen hebben. Denken ze.

Jezus waarschuwt zijn leerlingen voor deze mannen. Hij heeft het over “het zuurdesem van de farizeeën en sadduceeën.” De zure, negatieve invloed die van hen uitgaat. Toen ik op papier wilde zetten waaruit die invloed bestaat, realiseerde ik me weer eens dat ik zo iets doe vanuit mijn eigen beleving. En ervaring. Dat kan ook niet anders. Het is niet mijn bedoeling om medegelovigen die anders met de traditie omgaan dan ik af te serveren.

Ik denk dat wat hier speelt, in dit gesprek tussen Jezus en die mannen tegenover tegen over hem, draait om iets dat je in elke religie kunt tegenkomen. Een tegenstelling, die betrekking heeft op de vraag waarop je uiteindelijk je geloof baseert:

- ga je daarbij uit van jouw eigen, persoonlijke beleving? Is die voor jou leidend? Mag je daarop vertrouwen als je jouw weg in het geloof en in het leven zoekt? En daarbij onderscheid maakt tussen wat voor jou heilzaam is en wat niet. Welke weg voor jou toekomst heeft. En welke doodloopt?
Met andere woorden: heb je de vrijheid om op grond van jouw ervaring en gevoel je weg in het geloof te zoeken en te volgen?
- Óf dien jij je op jouw geloofsweg uiteindelijk te baseren op wat van búiten op je afkomt. Op de belijdenisgeschriften van de kerk, bijvoorbeeld. Een paar weken geleden keken we naar een dienst op Omrôp Fryslân. Tot mijn verbazing zag ik daarin twee jonge vrouwen. De een las twee vragen voor uit de Heidelbergse catechismus, de andere gaf op beide vragen antwoord. Ik zag mezelf weer zitten als ventje van een jaar of 12. Elke maandagmiddag catechisatie. We moesten die zondagen van de Heidelberger uit ons hoofd leren. Niet alleen de vragen stonden vast, ook de antwoorden.

Ik denk dat je kunt zeggen dat de eerste vorm (persoonlijke beleving) voornamelijk vanuit het hart komt. De tweede komt vooral vanuit het hoofd. De eerste komt van binnenuit. De tweede wordt van buitenaf met min of meer zachte hand opgelegd. De een heeft te maken met eigen ervaring, de ander met aanvaarding van wat een ander jou zegt of voorschrijft.

Het zuurdesem van de farizeeën en sadduceeën bestaat er in dit gesprek uit dat zij aan de mensen voorschrijven hoe ze dienen te geloven. Dat geloof is vast te leggen, in regels en voorschriften, geboden en verboden. Een objectieve, vast omschreven waarheid. Dat geeft zekerheid. Een waarheid die “van boven af” naar ons is toegekomen. In dit geval door God zelf aan Mozes gedicteerd. In steen gegrift.

Een van de grote theologen uit de vorige eeuw, Karl Barth, had het over Gods woord dat “senk recht von oben” tot ons zou komen: loodrecht van boven. Je mocht vooral niet op je eigen ervaring, je eigen beleving afgaan. Dat was veel te subjectief. Een glibberig fundament.

Er komen allemaal herinneringen boven, merk ik. Aan een jonge collega bijvoorbeeld, in mijn tweede gemeente, die vertelde dat een professor in de lijn van diezelfde Karl Barth, het tijdens een college had over “de diamantharde inslag van het woord van God in onze wereld”. Professor, had Werner

gezegd, kunt u daar eens een voorbeeld van geven?” Waarna er een veelzeggende stilte in het collegezaaltje was neergedaald.

Ja,- dat soort diamantharde woorden “van boven”, of “tekenen uit de hemel”, voorbeelden van Gods ingrijpen “van boven af”, zijn eerlijk gezegd ook niet zo concreet aan te wijzen, toch?

We zouden dat misschien wél graag willen. Iets van dat zuurdesem is de meesten van ons niet onbekend, vermoedelijk. Wat zou het mooi zijn als we nu toch eens aan glashard bewijs van Gods bestaan zouden krijgen. Dan zouden we het zeker weten. En iets boven-natuurlijks, iets buitengewoons zou ons die zekerheid kunnen geven. Denken we.

Achter een dergelijk verlangen gaat een bepaald Godsbeeld schuil: er is een God hoog in de hemel. En die is onder andere Almachtig. Om ons te plezieren, onze angst weg te nemen, moet Hij dan (omdat Hij immers almachtig is) de gewone orde doorbréken en iets buitengewoons verrichten: een teken uit de hemel geven. De zon op laten komen in het westen. Of water tegen de stroom in laten stromen. God openbaart zich in het buitengewone. Dat is het bewijs van zijn bestaan. Hij openbaart zich niet in het gewone, alledaagse van ons menselijk bestaan.

“Bruce Almighty” is een buitengewoon aardige film met Jim Carrey in de hoofdrol, onlangs was ie weer eens op tv. Bruce Almighty - Bruce de Almachtige.

Bruce denkt wat sommigen van ons stiekum ook wel eens denken: als ik op Gods troon zat, nou, dan zag de wereld er heel anders en heel wat beter uit! God hoort hem, zowaar. Bruce krijgt zijn kans: hij mag een tijdje voor God spelen.

Het begint onschuldig met een prachtige scene in een restaurant. Bruce zit voor zijn bord met tomatensoep en denkt bij die rode soep ineens aan Mozes bij de Rode Zee. Zou hij ook, net zoals Mozes... Hij heft zijn hand op en zie: de soep in zijn bord splitst in tweeën!

Maar al snel wordt het minder onschuldig. Bruce wil zoveel problemen de wereld uithelpen dat hij tot steeds driestere ingrepen in de alledaagse realiteit overgaat. Op een bepaald moment laat hij zelfs de maan stilstaan, waardoor de getijden van de oceanen in verwarring raken met alle gevolgen van dien. En God, gespeeld door die prachtige acteur Morgan Freeman, God ziet het allemaal hoofdschuddend aan.

De film laat op een komische, maar niet mis te verstane manier zien hoe werkelijk alles in een grote chaos verandert, als God, of in dit geval Bruce Almighty, de gewone gang van zaken zou doorbréken.

God laat zich niet kennen in het buiten-gewone, in het boven-natuurlijke!

Jezus weigert dan ook zich door zo’n soort almachtsteken te legitimeren. Als er via hem al sprake is van tekenen van God, dan hebben die altijd op een of andere wijze te maken met: liefde, ontferming. Helaas wie of wat gebroken is. Erbij halen wie buitengesloten waren. Uitleggen hoe God nabij kan zijn. Kan werken in het leven van mensen. Maar altijd: hier en nu! In het gewone leven van alledag!

Als we ergens tekenen van Gods werkzaamheid zouden willen ontdekken, sporen van God willen vinden, dan is het dáár. In het gewone. Niet in het buiten-gewone.

Daarbuiten laat God zich niet bewijzen. Als je überhaupt al van bewijzen zou kunnen spreken.

Net zomin als liefde zich laat bewijzen. Je kunt niet tegen iemand zeggen: bewijs dat je me liefhebt. Of bewijs dat ik je kan vertrouwen. Liefde en vertrouwen gebéuren. Groeien langzaam maar zeker in de loop van je leven, daar waar mensen bereid zijn zichzelf te geven, zich aan een ander toe te vertrouwen.

Tekenen van Gods aanwezigheid, sporen van God ontdekken,- daar moeten onze ogen voor geopend worden. Het vraagt om een andere manier van kijken. Van ervaren. Van in het leven staan.

Dat prachtige lied van Jan Wit dat we na het gebed hebben gezongen, geeft daar een aantal voorbeelden van. Van hoe we deze wereld - hier en nu - die aarde met al haar wel én wee, zouden kunnen zien als een openbaring van Gods aanwezigheid. In majestueuze bergen. In koele meren. In elk vorm van jong leven... de onbezorgde vrolijkheid en het onvoorwaardelijke vertrouwen van kleine kinderen. In zaad dat sterft om rijkge vulde halmen voort te kunnen brengen. In het dagelijks brood dat voor ons op tafel staat.

In de bloemen op het veld, en in de bermen langs de weg; in de sierlijke vlucht van zwaluwen laag over het. Of van meeuwen, sneeuw wit in het zonlicht tegen de blauwe lucht.

Kun je dáárin tekenen van Gods aanwezigheid ontdekken??!!? In dit soort “gewone”, “natuurlijke” dingen? Ja, precies daarin. En in al die andere dagelijkse dingen waarvoor jou de ogen wél eerst moeten worden geopend, om ze als tekens te kunnen verstaan. **En te zien hoe de hemel jou begroet in het goede aardse leven.**

Jan Wit noemde dit lied zelf “een loflied op het aardse leven, voor zover het gezien wordt in het hemelse licht.”

Maar het is natuurlijk niet alleen maar mooi en goed en pais en vree, natuurlijk. Het gaat over de aarde met al haar wel én wee. Dat “wee” komt bijvoorbeeld om de hoek kijken, als Jezus verwijst naar het verhaal van Jona. Dat heeft hij in hoofdstuk 12 ook al gedaan, toen “enkele schriftgeleerden en farizeeën” hem ook al om een teken vroegen (12: 38-42). Dáár sloeg die verwijzing op de drie dagen en nachten die Jona in de buik van de vis had doorgebracht. Als een vooruitwijzing naar zijn eigen dood en opwekking.

Hier lijkt diezelfde verwijzing naar Jona vooral betrekking te hebben op wat er gebeurde met de inwoners van Ninevé. Dat was “een verdorven en trouweloos” volkje geweest (16:4).

Maar door de woorden van Jona waren hun ogen open gegaan. Ze realiseerden zich gedurende die veertig dagen tijd die hen waren toegemeten, hoe destructief en negatief hun manier van leven was geweest. Waaruit hun wangedrag bestond, wordt in het verhaal niet toegelicht. Maar ze herkennen het, ze herkennen de tekenen des tijds. En besluiten hun gedrag rigoures te veranderen. In bijbelse taal gezegd: ze bekeren zich.

Sporen van God kun je ook ontdekken in de tekenen van ónze tijd. Maar dan in negatieve zin. Daar waar sprake is van “een verdorven en trouweloze generatie” in onze eigen tijd. Er staan twee van die negatieve tekenen met een rode stip bovenaan, in onze generatie: de klimaatverandering. En de zeer ongelijke verdeling van welvaart op onze aarde.

De steeds verder aanzwellende vluchtelingenstromen die over de wereld gaan, zijn een gevolg van die twee.

Ik noem tot slot nog één spoor van God. Dat is Jezus zelf. Ik haal hem nog maar eens een keer aan, die mooie uitspraak van Oosterhuis, dat Jezus “sprekend zijn vader was.” God zelf straalt als het ware door hem heen naar buiten, in wat hij zegt. En in wat hij doet. In zijn tekenen. Hier met name in het breken en delen van brood, waar hij zijn leerlingen naar verwijst. Omdat de betekenis ervan hen blijkbaar weer eens is ontgaan. Hij moet hen opnieuw de ogen ervoor openen:

hoe iets van God gebeurt, waar mensen brood breken en delen. Geld en goed breken en delen.

Uiteindelijk zichzelf breken en delen. In het spoor van Jezus. Omdat dat de enige weg is naar een aarde die helemaal goed zal zijn. De weg van liefde sterker dan de dood.

Ook dat zit in dat lied van Jan Wit: in die tuin, die bloeit rond het open graf,

Amen.